Eğitim Teknolojisi

kuram ve uygulama

Kış 2020
Cilt 10
Sayı 1

Winter 2020
Volume 10
Issue 1

Educational Technology

theory and practice

ISSN: 2147-1908

EĞİTİM TEKNOLOJİSİ KURAM VE UYGULAMA / EDUCATIONAL TECHNOLOGY THEORY AND PRACTICE

Cilt 10, Sayı 1, Kış 2020
Volume 10, Issue 1, Winter 2020

Genel Yayın Editörü / Editor-in-Chief: **Dr. Halil İbrahim YALIN**
Editör / Editor: **Dr. Tolga GÜYER**

Basım Editörü / Publisher Editor: **Dr. Tolga GÜYER**
Redaksiyon / Redaction: **Dr. Tolga GÜYER**
Dizgi / Typographic: **Dr. Tolga GÜYER**
Kapak ve Sayfa Tasarımı / Cover and Page Design: **Dr. Bilal ATASOY**
İletişim / Contact Person: **Dr. Tolga GÜYER**

Dizinlenmektedir / Indexed in: **ULAKBİM Sosyal ve Beşerî Bilimler Veritabanı (TR-Dizin), Türk Eğitim İndeksi, Sosyal Bilimler Atıf Dizini**

ETKU Dergisi **2011 yılından itibaren yılda iki defa** düzenli olarak yayınlanmaktadır.
Educational Technology Theory and Practice Journal is published regularly **twice a year since 2011.**

Editör Kurulu / Editorial Board*

Dr. Ana Paula Correia
Dr. Buket Akkoyunlu
Dr. Cem Çuhadar
Dr. Deniz Deryakulu
Dr. Deepak Subramony
Dr. Feza Orhan
Dr. H. Ferhan Odabaşı
Dr. Hafize Keser
Dr. Halil İbrahim Yalın
Dr. Hyo-Jeong So
Dr. Kyong Jee(Kj) Kim
Dr. Özcan Erkan Akgün
Dr. S. Sadi Seferoğlu
Dr. Sandie Waters
Dr. Servet Bayram
Dr. Şirin Karadeniz
Dr. Tolga Güyer
Dr. Trena Paulus
Dr. Yavuz Akpınar
Dr. Yun-Jo An

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order

Hakem Kurulu / Reviewers*

Dr. Adile Aşkım Kurt
Dr. Agah Tuğrul Korucu
Dr. Ahmet Çelik
Dr. Ahmet Naci Çoklar
Dr. Arif Altun
Dr. Aslıhan İstanbullu
Dr. Aslıhan Kocaman Karoğlu
Dr. Ayça Çebi
Dr. Ayfer Alper
Dr. Aynur Kolburan Geçer
Dr. Ayşegül Bakar Çörez
Dr. Bahar Baran
Dr. Barış Sezer
Dr. Berrin Doğusoy
Dr. Betül Özaydın
Dr. Betül Yılmaz
Dr. Beyza Bayrak
Dr. Bilal Atasoy
Dr. Burcu Berikan
Dr. Canan Çolak
Dr. Çelebi Uluyol
Dr. Çiğdem Uz Bilgin
Dr. Demet Somuncuoğlu Özerbaş
Dr. Deniz Atal Köysüren
Dr. Deniz Mertkan Gezgin
Dr. Duygu Nazire Kaşıkcı
Dr. Ebru Kılıç Çakmak
Dr. Ebru Solmaz
Dr. Ekmel Çetin
Dr. Elif Buğra Kuzu Demir
Dr. Emine Aruğaslan
Dr. Emine Cabı
Dr. Emine Şendurur
Dr. Engin Kurşun
Dr. Erhan Güneş
Dr. Erinç Karataş
Dr. Erkan Çalışkan
Dr. Erkan Tekinarslan
Dr. Erman Yükseltürk
Dr. Erol Özçelik
Dr. Ertuğrul Usta
Dr. Esma Aybike Bayır
Dr. Esra Yecan
Dr. Fatma Bayrak
Dr. Fatma Keskinkılıç
Dr. Fatih Erkoç
Dr. Fezile Özdamlı
Dr. Figen Demirel Uzun
Dr. Filiz Kalelioğlu
Dr. Filiz Kuşkaya Mumcu
Dr. Funda Erdoğdu
Dr. Gizem Karaoğlan Yılmaz
Dr. Gökçe Becit İşçitürk
Dr. Gökhan Akçapınar
Dr. Gökhan Dağhan
Dr. Gül Özüdoğru
Dr. H. Ferhan Odabaşı
Dr. Hafize Keser
Dr. Hakan Tüzün
Dr. Halil Ersoy
Dr. Halil İbrahim Akyüz
Dr. Halil İbrahim Yalın
Dr. Halil Yurdugül
Dr. Hanife Çivril
Dr. Hasan Çakır
Dr. Hasan Karal
Dr. Hatice Durak
Dr. Hatice Sancar Tokmak
Dr. Hüseyin Bicen
Dr. Hüseyin Çakır
Dr. Hüseyin Özçınar
Dr. Hüseyin Uzunboylu
Dr. Işıl Kabakçı Yurdakul
Dr. İbrahim Arpacı
Dr. İlknur Resioğlu
Dr. Kadir Demir
Dr. Kerem Kılıçer
Dr. Kevser Hava
Dr. Levent Çetinkaya
Dr. M. Emre Sezgin
Dr. M. Fikret Gelibolu
Dr. Mehmet Akif Ocak
Dr. Mehmet Barış Horzum
Dr. Mehmet Kokoç
Dr. Mehmet Üçgül
Dr. Melih Engin
Dr. Melike Kavuk
Dr. Meltem Kurtoğlu
Dr. Muhittin Şahin
Dr. Mukaddes Erdem
Dr. Murat Akçayır
Dr. Mustafa Sarıtepeci
Dr. Mustafa Serkan Günbatar
Dr. Mustafa Yağcı
Dr. Mutlu Tahsin Üstündağ
Dr. Müge Adnan
Dr. Nadire Çavuş
Dr. Necmi Eşgi
Dr. Nezih Önal
Dr. Nuray Gedik
Dr. Nurettin Şimşek
Dr. Onur Dönmez
Dr. Ömer Faruk İslim
Dr. Ömer Faruk Ursavaş
Dr. Ömer Delialioğlu
Dr. Ömür Akdemir
Dr. Özcan Erkan Akgün
Dr. Özden Şahin İzmirli
Dr. Özgen Korkmaz
Dr. Özlem Baydaş
Dr. Özlem Çakır
Dr. Pınar Nuhoğlu Kibar
Dr. Polat Şendurur
Dr. Ramazan Yılmaz
Dr. Recep Çakır
Dr. Sabiha Yeni
Dr. Sacide Güzin Mazman
Dr. Salih Bardakçı
Dr. Sami Acar
Dr. Sami Şahin
Dr. Selay Arkün Kocadere
Dr. Selçuk Karaman
Dr. Selçuk Özdemir
Dr. Serap Yetik
Dr. Serçin Karataş
Dr. Serdar Çiftçi
Dr. Serhat Kert
Dr. Serkan İzmirli
Dr. Serkan Şendağ
Dr. Serkan Yıldırım
Dr. Serpil Yalçınalp
Dr. Sibel Somyürek
Dr. Soner Yıldırım
Dr. Şafak Bayır
Dr. Şahin Gökçearslan
Dr. Şeyhmus Aydoğdu
Dr. Tarık Kışla
Dr. Tayfun Tanyeri
Dr. Tuğba Bahçekapılı
Dr. Turgay Alakurt
Dr. Türkan Karakuş
Dr. Tolga Güyer
Dr. Uğur Başarmak
Dr. Ümmühan Avcı Yücel
Dr. Ünal Çakıroğlu
Dr. Veysel Demirer
Dr. Vildan Çevik
Dr. Volkan Kukul
Dr. Yalın Kılıç Türel
Dr. Yasemin Demirarslan Çevik
Dr. Yasemin Gülbahar
Dr. Yasemin Koçak Usluel
Dr. Yasin Yalçın
Dr. Yavuz Akbulut
Dr. Yusuf Ziya Olpak
Dr. Yüksel Göktaş

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order.

İletişim Bilgileri / Contact Information

İnternet Adresi / Web: http://dergipark.gov.tr/etku
E-Posta / E-Mail: tguyer@gmail.com
Telefon / Phone: +90 (312) 202 17 38
Adres / Adress: Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, 06500 Teknikokullar - Ankara / Türkiye

EĞİTİM TEKNOLOJİSİ Kuram ve Uygulama
Cilt:10 Sayı:1 Yıl:2020

Makale Geçmişi / Article History
Alındı/Received: 14.04.2019
Düzeltme Alındı/Received in revised form: 04.11.2019
Kabul edildi/Accepted: 27.11.2019

EĞİTİM BİLİŞİM AĞI (EBA) İÇERİK MODÜLÜNDEKİ TÜRKÇE DERSİ İLE İLGİLİ DOKÜMANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sedat Maden[1], Aydın Önal[2]

Öz

Araştırmada, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden ulaşılabilen ortaokul Türkçe dersine yönelik doküman türündeki içeriklerin sınıf seviyesi, kazanım, tür, doküman adı ve izlenme oranı açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı esas alınmıştır. Veri toplama sürecinde de nitel yaklaşıma uygun olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini, EBA içerik modülüne 2012 yılından 5 Kasım 2017 tarihine kadar yüklenmiş olan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili dokümanlar oluşturmaktadır. Örneklemdeki dokümanlara internet üzerinden erişilmiş ve araştırma amacına bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda; en fazla okuma öğrenme alanına ait dokümanın içerik modülünde yer aldığı ve bu içeriklerin önemli bir kısmının söz varlığı kazanımlarına yönelik olduğu tespit edilmiştir. Okuma öğrenme alanından sonra yazma alanı ile ilgili içeriklerin çoğunlukta olduğu görülmüştür. Bunlarla birlikte EBA'da dinleme/izleme alanına yönelik bir dokümanın olması yine konuşma öğrenme alanına yönelik hiçbir dokümanın bulunmaması bu alanların ihmal edildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: EBA; elektronik materyal; içerik, doküman; Türkçe öğretimi.

EVALUATION OF DOCUMENTS ON THE TURKISH COURSE IN EDUCATION INFORMATION NETWORK (EIN) CONTENT MODULE

Abstract

In this research, it is aimed to evaluate the contents of the secondary school Turkish lessons reached under the heading documents in the Education Informatics Networks (EIN) content module according to the type, grade, name, learning areas in the Turkish language teaching program. In the research, document review is used as qualitative research methods. The

[1] Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, sedat.maden@giresun.edu.tr, orcid.org/0000-0002-8024-8182
[2] Öğretmen, Giresun 15 Temmuz İmam Hatip Ortaokulu, aydınonall@hotmail.com, orcid.org/0000-0002-0930-9122

sample of the study consists of the documents related to the secondary school Turkish course, which has been uploaded to the EIN content module from 2012 to 5 November 2017. The documents in the sample were accessed over the internet and classified according to the research purpose. As a result of this research; it is determined that the documents that belonged to the reading learning field are the most and the content and the most in the vocabulary portion of this learning field. Apart from the reading learning area, it has been found that it belongs mostly to the content writing learning area. In addition to having only one document for the listening / viewing area, the lack of any documentation for the field of speech learning has come to the conclusion that these fields have been neglected.

Keywords: EIN; electronic material; content; document; Turkish teaching.

Summary

Internet technology, besides the computer, radically changed traditional education by bringing education to a different dimension. The concept of education technology has been emerged as a reflection of this technology. Today, apart from classes with traditional course environments, network (web) based education has been seen. In e-learning environments, the students have lived with different electronic materials. Electronic materials; provide equal opportunities, and increase learning motivation, enable active learning and achieve concrete learning. On the other hand, it is very important to observe that individual differences of the students with different intelligence types in educational environments have been. As a matter of fact, education technology also provides students with various electronic materials to learn different kinds of intelligence by taking these differences into consideration.

Many countries in the world produce policies and projects for the benefit of students from educational technology. Turkey in 1973 in order to reflect technological developments in this direction training objectives within the framework of the third five-year development plans were put into make education policy. Within the framework of these policies, FATIH Project have been run into. FATIH Project is a comprehensive project besides a high cost. Within the scope of this project, educational platforms, smart boards and tablets are introduced into educational environments. One of the most important components of this project is Electronic Informatics Network (EIN) platform, a digital material warehouse. In addition to It is a digital material warehouse, EIN has more than one function. Students can use this platform during lessons, or in extracurricular internet-based environments. Thanks to EIN, teachers have the opportunity to follow students outside the class. Teachers can access students because the e-school system is linked to EIN. Through the EIN, teachers can set up groups of students at different levels to send training materials to these students, and they can see whether or not the students have done so and if so, how much they have done. In this way, students can be given individual assignments according to their intelligence levels. This will contribute to the targeted individual education in the curriculum. At the same time, teachers and students can exchange ideas with group correspondences just as they are on social platforms. Besides this, content can be uploaded to the system by producing content other than existing materials. The students are provided with the possibility of independent and independent education with the ability to use everywhere with EIN internet access. It is aimed at a student who analyzes, synthesizes and evaluates information rather than memorizing information in renewed education programs. In reaching these targets, it is necessary to provide rich material opportunities in educational settings. It appears that there

are materials under the heading "video, document, audio, visual, news, book, magazine and infographic" in the EIN content module. The fact that Turkish teaching is a verbal field adds to it abstract qualities. For this reason, the assimilation of abstract and conceptual dimensions is not possible only with traditional methods. The fact that the electronic materials are in such content as to be able to act without learning the different senses of the students will be of great benefit in making the learning permanent.

In this research, it is aimed to evaluate the contents of the secondary school Turkish lessons reached under the heading documents in the Electronic Informatics Networks (EIN) content module according to the type, grade, name, learning areas in the Turkish language teaching program. With this aim in mind, documents related to secondary school Turkish have been identified and evaluated in terms of various variables (class level, achievement, genre, document name, audience ratio).

In the research, document review is used as qualitative research methods. The sample of the study consists of the documents related to the secondary school Turkish course, which has been uploaded to the EBA content module from 2012 to 5 November 2017. The documents in the sample were accessed over the internet and classified according to the research purpose. A total of 1,645 documents were identified in the EIN content module under the heading documentation, labeled with secondary school Turkish lessons. Those which are not related to the secondary school Turkish lessons are not included in the evaluation. Out of these, 1,070 contents related to secondary school Turkish lessons are divided into sections for learning area (listening / watching, speaking, reading, writing); class level, achievement, type, document name and audience ratio.

As a result of this research; it is determined that the documents that belonged to the reading learning field are the most and the content and the most in the vocabulary portion of this learning field. Apart from the reading learning area, it has been found that it belongs mostly to the content writing learning area. In addition to having one document for the listening / viewing area, the lack of any documentation for the field of speech learning has come to the conclusion that these fields have been neglected. Apart from these, it has been determined that there are many documents related to the worksheets and tests without measuring the knowledge about the students' Turkish achievements. And also , it is seen that there was no measuring instrument to measure gains. It has been determined that the number of documents in which the documents are obtained for the purpose of training from the distribution of learning areas are in the greatest number and the tendency to follow the students is also in this direction. Without this study, it is necessary for the editors to consider the fact that the documents contained in the content should be organized to reflect all the learning areas in nature. Besides, language teaching in Turkish teaching program is aimed not only to prepare students for exams, but also to improve the learners' listening / monitoring, speaking, reading and writing skills. This truly actionable documentation should be parallel to the program and aimed at improving the language's versatile language skills.

Giriş

Günümüzde her alanda teknolojik gelişmeler hızlı bir şekilde artarak devam etmektedir. İlk bilgisayarın icadı, devamında da bilgisayarları birbirine bağlayan ağ yani internetin doğuşu her alanda varlığını etkin bir şekilde hissettirmiştir. Bilgisayar ve internet alanında yaşanan bu

gelişmeler eğitim ve öğretim sürecini büyük ölçüde etkileyip değiştirmiştir. Nitekim günümüzde de geleneksel ezbere dayalı yöntemler, yerlerini bilgisayar destekli eğitime bırakmaktadır. "Günümüzün eğitim sistemleri öğrenci merkezli bir eğitimi savunmaktadır. Bu eğitim sisteminde öğretmen rehber durumundadır. Öğrenciler pek çok kaynaktan bilgiye ulaşabilir, öğretmen ise öğrencilere bilgiye ulaşma yolarını gösterme rolünü üstlenmektedir. Günümüzde bilgisayarlar bilgiye ulaşmada, paylaşmada ve bilgiyi depolamada pek çok alanda önemli bir araçtır" (Güzeller ve Korkmaz, 2007: 156). Bilgisayarın bu faydaları ile eğitim ortamında kullanılması, daha aktif bir öğretimin gerçekleşmesine katkı sağlayabilir. Bu sebeplerden ötürü, bilgisayarların eğitimde kullanımı zorunlu hâle gelmektedir. Gelişen dünyada yer almak isteyen bireyin bilgisayar ve internet tabanlı eğitimin imkânlarını kullanması gerekmektedir. Bilgisayarın ve internetin eğitim ortamındaki faydalarını Varol (1997: 140) "Bilgisayarlar öğrenciye etkileşimde bulunma imkânı sağlamaktadır. Bilgisayarlar birçok yeni öğrenme ortamının temelini oluşturmakta, bilgisayar kullanılacak (multimedya) küçük donanım parçalarıyla ses, animasyon, renk, çizim gibi elemanları bir araya getirerek öğrenmeyi çabuk ve kalıcı kılmaktadır. Uygun yazılımlar kullanılarak kullanıcıların kendi özel uygulamaları ve öğretim materyalleri geliştirmelerine imkân tanımakta ve bilgisayar, öğrenciyi çalıştığı konuya motive etmektedir." şeklinde sıralamaktadır. Bunun yanı sıra Ergün (1998: 5) "Bilgisayar ağları üzerindeki web temelli öğretimde, geleneksel öğretimde öğrencilerin karşılaştıkları bazı öğretim metodu engelleri de ortadan kalkıyor ve daha özgür bir eğitim ortamın meydana geldiğini" belirtmektedir.

Eğitim teknolojilerinden doğru ve etkili biçimde faydalanabilen öğrenciler yetiştirmek ve bilgi toplumu oluşturabilmek adına eğitim teknolojilerinin donanımsal alt yapısı kurulmalı ve derslerde bu amaçla internet tabanlı eğitim ortamları oluşturulmalıdır. Bu eğitim ortamlarında öğrenciye sunulan ürün ve gerçekleşen öğrenmeler öğretmenlerin öğretim sürecinde yapılandırmacı anlayışa uygun hareket etmelerine destek olur. Bunun yanında Şahin ve Akçay'ın (2011: 910) belirttiği gibi eğitimcilerin gelişen teknolojiyi sınıfta kullanabilmeleri için öncelikle teknolojiyi benimsemeleri, yakından takip etmeleri ve teknolojiye karşı olumlu tutum göstermeleri önem arz etmektedir. Bu nedenle eğitimcilerin içinde bulunduğumuz şartlar göz önüne alındığında teknolojiyi takip eden, teknolojiyi eğitim-öğretim ortamına entegre edebilen ve teknolojinin etkin kullanımı açısından öğrencilere rehberlik edebilen bir misyona sahip olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde eğitim teknolojisinden öğrenciler istenilen seviyede faydalanamaz.

Dünyada bu gerçeğin farkında olan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bütçe planlamaları doğrultusunda eğitim teknolojisinin alt yapısını oluşturmak adına yatırımlar yapmaktadır. Türkiye de eğitim teknolojilerini etkin kullanmak adına alt yapı ve iyileştirme çalışmalarını hızlı biçimde sürdürmektedir. "Bugün bilgisayarla erişim ağları çok daha geniş seviyelere gelmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın 'Bilgisayarsız okul kalmasın', 'Her okula internet' gibi sunduğu projeler ve son zamanlarda kullanılan 'e-okul' gibi ağlar, süreci daha işlevsel ve hızlı kılmıştır (Engin, Tösten ve Kaya, 2010: 72). Bu projeler, 21. yüzyılda bir bilgi toplumu olabilme noktasında değer taşımaktadır. Bu projelerin yanı sıra MEB, cumhuriyet tarihinin en kapsamlı teknolojik yatırımı olan 'Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi'ni başlatmıştır. Eğitimde FATİH Projesi; "milyonlarca verinin arasından doğru veriye ulaşıp analiz edebilmek bireysel eğitim aracılıyla günümüze kadar kazanılamayan öğrencilerin kazanılabilir hâle getirilmesini sağlayacak, aynı zamanda ilgi ve başarı alanlarına göre mesleğe yönlendirme anlamında da bilgi kaynağı olacaktır. Öğrencinin kişisel kazanımının sağlanabilmesi için bireysel veri analizinin yapılabilmesi esastır. Öğrencinin sadece sınavla

değerlendirildiği sistemden; sınav sonuçlarına göre eksik kalan yönlerini görerek, bunları görsel olarak analiz ederek, ders dışındaki ilgi alanlarını tespit ederek, özel yeteneklerini keşfederek, hangi yolla daha kolay öğrendiğini anlayarak, hangi alanlara eğilimli olduğunu fark ederek, değerlendirildiği bir sisteme geçiş bu proje ile hedeflenmektedir" (MEB, 2017). Proje için belirlenen hedeflerin eğitim sisteminde bireylere öğretme ve çağın yaşam koşulları için onları yetiştirme gibi çok önemli çıktılarının olacağı görülmektedir.

FATİH Projesi'nin ana bileşenlerinden biri olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) e-içerik modülünde; video, doküman, ses, görsel, haber, kitap, dergi ve infografik başlıkları altında eğitim materyalleri bulunmaktadır. EBA "…gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin kullanabileceği eğitim araçlarının yanı sıra, eğitsel içeriklerine de yer veren bir sistemdir. EBA içerisinde, yazı, ses ve resim özelliğindeki kaynakların yanı sıra video anlatımı biçimindeki kaynaklar da yer almaktadır. Dosya yükleme ve dijital alan sağlama, yarışmalar düzenleme, değişik seviyelere uygun dersler, duyurular yapılması ve kullanıcılar tarafından paylaşımların yapılabilme olanağı EBA sistemini zenginleştiren özelliklerden bazılarıdır." (Aktay ve Keskin, 2016: 28). Medya ve elektronik ortamların dinamik yapısı, günümüz teknolojik yaşamının hızlı değişimi dikkate alındığında söz konusu niteliklerin değişebileceği de unutulmamalıdır.

EBA Türkçe öğretimi açısından değerlendirildiğinde, Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımları kazandırmayı amaçlayan farklı öğrenme alanlarına ait içerikler bulunmaktadır. Yenilenen Türkçe öğretim programında dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarındaki kazanımlara yönelik eğitim materyallerinin çeşitliliği ve çokluğu programın amacına hizmet etmesinde belirleyicidir. EBA'da öğrenme alanlarına yönelik içeriklerin Türkçe öğretim programına uygun olması, kullanılan ders kitaplarındaki metinler ve öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler ile ilişkili olduğu takdirde öğrencinin ve öğretmenin materyal ihtiyacına cevap vereceği açıktır. Çok uyaranlı eğitim ortamlarının oluşturulmasında ve temel dil becerilerinin etkili biçimde kazandırılmasında eğitim teknolojisinin getirdiği zengin materyallerin büyük fayda sağlamakta olduğu bilinmektedir. Nitekim "Türkçe öğretiminde tek kaynaklı uygulamalar yerine çok uyaranlı eğitim ortamlarının yaratılması gerekmektedir. Türkçe öğretimini nitelikli dilsel ve görsel uyaranlarla öğrencilerin iç dünyalarını (duyuşsal) ve düşünce (bilişsel) varlığını geliştirme sorumluluğunu üstlenmelidir. Bu anlayışla öğrencilerin öğrenme-öğretme etkinliklerine istekle katılabilmeleri için çok uyaranlı, bilişim teknolojileri ile desteklenmiş eğitim ortamlarının oluşturulması" (Sever, 2006: 10) gerekir. Bunun yanında Kavcar, Oğuzkan ve Sever'in (2005:89) belirttiği gibi "Eskiden ana dil öğretimi daha çok yazılı materyale dayalı olarak yapılırken, çağımızda teknolojinin gelişmesi sonucu resimler, film şeritleri, projeksiyon, radyo ve televizyon, bilgisayar ve internet gibi araçlar kullanılmaktadır." Bu görsel-işitsel araçlar öğrenci ve öğretmene öğrenme-öğretme sürecinde birçok fayda sağlamaktadır.

Öğrenme alanlarına yönelik zengin materyallerin EBA'da mevcut olmasının yanı sıra eğitim materyallerinin belirlenen kazanımlara yönelik olmadığı takdirde bir fayda getirmeyeceği gerçeği de göz ardı edilmemelidir. İçerik modülüne yüklenecek Türkçe dersine yönelik materyallerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki (MEB, 2018) ilkelere uygun, öğretmen ve öğrencinin ihtiyacına yönelik olması gerektiği de unutulmamalıdır. Göçer'in (2007: 111-112) de belirttiği gibi eğitim materyallerinin seçiminde;

- ✓ Öğrencilerin ön öğrenmelerini harekete geçirecek yapıda olması,
- ✓ Öğrencilerin psikolojik ve fizyolojik özelliklerine uygun olması,

- ✓ Dersin kazanımlarına uygun hazırlanması ve uygulanması,
- ✓ Öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini artırması,
- ✓ Öğrenilenlerin kalıcı olmasına yardımcı olması,
- ✓ İşlenen konuların içeriğini somutlaştırarak kolay anlaşılmasının sağlanması gibi belli başlı unsurlar temel alınması gerekir.

EBA'da bulunan elektronik içerikler, alanında uzman ekipler tarafından üretilmekte; ayrıca Türkiye'de ve dünyada dijital yayıncılık alanında önde gelen eğitim firmaları tarafından sağlanan içeriklerle de zenginleştirilmektedir. Aynı zamanda sistem öğretmen ve öğrenci kullanıcı kitlesinin yaptığı paylaşımlarla birlikte gittikçe büyüyen bir kaynak havuzu hâline gelmiştir (www.eba.gov.tr/hakkimizda, 2018). Bunun aksine alanyazında EBA ile ilgili çalışmalarda içeriklerin nitelik ve nicelik anlamında yetersiz olduğuna ilişkin tespitler yer almaktadır. Sözgelimi Kurt ve arkadaşları (2013: 19) öğretmenlerin özellikle içerik konusunda sıkıntı yaşadıklarını ve hazırda olan içeriğin öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Altın ve Kalelioğlu (2015: 104) çalışmalarında içeriklerin sık sık güncellenmesi gerektiğini ve site içerisindeki materyal sayısının yeterli olmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Kaysı ve Aydın (2014: 78) EBA üzerinden ulaşılan e-kitaplar üzerinde yaptıkları çalışmada, e-kitap formatlarının güncel, etkileşimli, ses ve video destekleyen formatta olması gerektiğini, görsel ve işitsel öğelerle desteklenmiş zengin ve etkileşimli ders içeriklerinin hazırlanmasının ulaşılmak istenen hedeflerin elde edilmesinde fayda sağlayacağını belirtmiştir.

İçerik modülüne yüklenen materyallerin öğrencilerin farklı öğrenme özelliklerine uygun olması da dikkat edilmesi gereken diğer bir husustur. Nitekim her çocuk farklı öğrenme özelliklerine ve zekâ düzeyine sahiptir. Bu yüzden tek tip materyalle öğrenme tam manasıyla mümkün değildir. Bu nedenle içeriğe yüklenen ürünlerde öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve zekâ türlerine sahip olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir. EBA sisteminde bulunan "görsel, video, doküman, dergi, ses, kitap, infovideo ve infografik" kısımlarına ait içerikler, alanında uzman eğitimciler tarafından hazırlanmalıdır. Hazırlanan bu içeriklerin yukarıda bahsedildiği gibi Türkçe öğretim programında hedeflenen kazanımlar ve öğrencilerin farklı öğrenme stilleri dikkate alınarak oluşturulması gerekmektedir.

EBA ile ilgili alanyazında, içeriklerin öğretim programındaki kazanımlar çerçevesinde değerlendirildiği sınırlı sayıda araştırmaya rastlanabilmektedir. EBA içeriklerini programlardaki kazanımlar ve öğrenme alanları açısından değerlendiren ve bunlarla ilgili izlenme frekanslarını da dikkate alan çalışmalar öğrenci eğilimlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda, Fatih Projesi'nin en önemli ürünlerinden olan EBA'da biçim ve içerik bakımından öğrencilere uygun materyallerin sunulmasında konu ile ilgili çalışmaların rehber niteliğinde olacağı düşünülmektedir. EBA Türkçe öğretimi için de önemli bir öğrenme materyalidir. İlkokul, ortaokulda Türkçe, lise düzeyinde dil ve edebiyat öğretimi için birçok farklı ürünün sistem üzerinden kullanılabildiği görülmektedir. Buna karşın EBA içeriklerinin Türkçe dersi açısından değerlendirildiği araştırmalar oldukça azdır. Konuyla ilgili örneğin İskender'in (2016) EBA'daki Türkçe dersi ile ilgili video içeriklerini öğretim programı açısından değerlendirdiği çalışma ile Maden ve Önal'ın (2018) EBA Türkçe dersi içeriklerinden faydalanılma durumunu incelediği araştırma öne çıkmaktadır. Türkçe dersine yönelik en yoğun içerik grubunu oluşturan dokümanlara dair bir değerlendirmenin henüz alanyazında yer almaması dikkat çekmektedir. Bu açıdan EBA üzerindeki Türkçe dersine yönelik dokümanların tespit edilmesi, öğretim programında belirlenen öğrenme alanlarına dağılımının ve uygunluğunun ortaya konulmasının sistemin geliştirilmesine ve kullanılmasına yol göstereceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, EBA üzerinden ulaşılabilen ortaokul Türkçe dersine yönelik doküman türündeki içeriklerin tespiti ve çeşitli yönleri ile değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçtan hareketle ortaokul Türkçe dersi ile ilgili dokümanlar tespit edilip çeşitli değişkenler açısından (sınıf seviyesi, kazanım, tür, doküman adı, izlenme oranı) değerlendirilmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesinde veriler teker teker okunur, kod ve kategorilere ayrılır ve bu şekilde araştırma sonuçlarının sunulması sağlanır (Merriam, 1998: 58). Ayrıca bu desende, araştırılacak konu ya da konular doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül biçimde anlamlandırılmaya ve yorumlanmaya çalışılır (Ekiz, 2009: 31). Buna uygun olarak, araştırmada EBA içerik modülündeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili dokümanlar teker teker okunmuş, öğrenme alanlarına göre kategorilere ayrılmış, izlenme oranlarına göre analiz edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni EBA üzerindeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili yazılı, görsel ve işitsel tüm içeriklerden oluşmaktadır. Evreni temsil edecek örneklem ise, içerik modülündeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili doküman kısmındaki içeriklerden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak veri toplama sürecinde doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi, alanyazında "araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren, yazılı ve görsel materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 187-188) şeklinde açıklanmaktadır.

Araştırmada, EBA içerik modülüne 2012 yılından 5 Kasım 2017 tarihine kadar yüklenmiş olan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili dokümanlara internet üzerinden erişilmiş ve bunlar sınıflandırılmıştır. EBA içerik modülünde doküman başlığı altında ortaokul Türkçe dersi ile etiketlenmiş toplam 1.645 içerik tespit edilmiştir. Örneklemde yer alan içerik üzerinde yapılan inceleme sonucunda, Türkçe ile ilgili olmayan içerikler ile ilköğretim I. kademeye ait tüm dokümanlar birbirinden ayrılmıştır. Aynı zamanda, ortaokul Türkçe ile ilişkili olmayan ürünler için 1 alan eğitimi uzmanından ve 2 Türkçe öğretmeninden görüş alınmıştır. EBA üzerindeki dokümanlara dair analiz sürecinde, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki (MEB, 2018) öğrenme alanları temel alınıp dokümanlar kazanımlara göre sınıflandırılmıştır. Dokümanların öğrenme alanlarına dağılımı ve kazanımları karşılaması ile ilgili tereddüt yaşanan durumlarda alan uzmanı ve Türkçe öğretmenlerine başvurulmuş ve görüş birliği ilkesine uygun olarak süreç devam ettirilmiştir. Sınıflandırılan bu veriler, izlenme frekansı ve içeriğin türüne (ders sunusu, etkinlik, ölçme aracı) göre tablolaştırılarak sunulmuştur.

Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, örneklemi oluşturan EBA içerik modülündeki doküman türünde toplam 1.645 içerik incelenmiştir. Ortaokul Türkçe dersi ile ilişkisi olmayanlar ayrı tutulup değerlendirmeye dâhil edilmemiştir. Bunların dışındaki içerikler, her bir öğrenme alanı (dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma) için bölümlere ayrılıp ortaokul Türkçe dersi ile ilgili olan toplam 1.070 ürün; sınıf seviyesi, kazanım, tür, doküman adı ve izlenme oranı açısından analiz edilerek tablolar hâlinde gösterilmiştir.

Okuma Öğrenme Alanı ile İlgili Bulgular

EBA üzerinde yer alan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili 1.070 dokümanın 523'ü okuma öğrenme alanı ile ilgilidir. Bu dokümanlar, Türkçe dersi öğretim programındaki okuma öğrenme alanının *Akıcı Okuma, Söz Varlığı* ve *Anlama* kısımlarına göre tasnif edilerek Tablo 1'de gösterilmiştir:

Tablo 1. Akıcı Okuma kazanımlarına göre dokümanların dağılımı

Sınıf	*Akıcı Okuma*	*Tür*	*f*
5,6,7,8	Okuma stratejilerini kullanır.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	4
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0

Tablo 1'de görüldüğü gibi akıcı okuma ile ilgili 5 adet doküman bulunmaktadır. Bu dokümanların 4 tanesi de 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyelerini kapsayan "Okuma stratejilerini kullanır." kazanımıyla ilişkili etkinliklerden oluşmaktadır. 1 doküman ise yine tüm sınıflara yönelik "Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur." kazanımıyla alakalı bir etkinliktir. Dokümanların tamamı ilgili kazanımların pekiştirilmesini sağlayan etkinlik içeren ürünlerdir. Akıcı okuma ile ilgili diğer doküman türlerinden ders sunusu ve ölçme aracına yönelik herhangi bir içeriğin bulunmadığı da belirlenmiştir. Okuma ile ilgili dokümanlar arasında akıcı okuma alt başlığı ile ilgili sadece 5 etkinliğin yer alması dikkat çekmektedir.

Tablo 2. Akıcı Okuma ile ilgili dokümanlar ve izlenme oranları

Akıcı Okuma Kazanımları	*Dokümanlar*	*İzlenme Oranı*
Okuma stratejilerini kullanır.	Hızlı Okuma Serisi 3 Etkinliği	156
Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur.	Öğrenciler için Seçme Şiirler Etkinliği	60

Tablo 2'de akıcı okuma kazanımlarıyla ilişkili dokümanların adı ve izlenme oranı görülmektedir. Tablodan anlaşılacağı üzere "Metni türün özelliklerine uygun biçimde okur." kazanımıyla ilgili olarak 1 şiir okuma etkinliğinin bulunduğu ve *60* izlenme sayısına sahip olduğu görülmektedir. Diğer taraftan "Okuma stratejilerini kullanır." kazanımıyla ilişkili Hızlı Okuma Serisi 3 adlı 1 etkinliğin bulunduğu ve izlenme oranından (*f=156*) hareketle bu dokümandan akıcı okuma ile ilişkili diğer kazanımdan fazla yararlanıldığı söylenebilmektedir.

Tablo 3. Söz Varlığı kazanımlarına göre dokümanların dağılımı

Sınıf	*Söz Varlığı*	*Tür*	*f*
6	İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Ders Sunusu	5
		Etkinlik	32
		Ölçme Aracı	2
5	Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur. Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.	Ders Sunusu	1
		Etkinlik	36
		Ölçme Aracı	1
5,6,7,8	Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.	Ders Sunusu	9
		Etkinlik	23
		Ölçme Aracı	3
5,6,7,8	Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.	Ders Sunusu	6
		Etkinlik	24
		Ölçme Aracı	4
8	Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	26
		Ölçme Aracı	4
7	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.	Ders Sunusu	3
		Etkinlik	24
		Ölçme Aracı	0

6	Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Ders Sunusu	7
		Etkinlik	12
		Ölçme Aracı	2
5	Kökleri ve ekleri ayırt eder.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	19
		Ölçme Aracı	1
6	İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	13
		Ölçme Aracı	1
7	Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Ders Sunusu	2
		Etkinlik	14
		Ölçme Aracı	1
7,8	Metindeki anlatım biçimlerini belirler.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	8
		Ölçme Aracı	0
7,8	Anlatım bozukluklarını tespit eder.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	7
		Ölçme Aracı	0
6	Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Ders Sunusu	3
		Etkinlik	7
		Ölçme Aracı	0
8	Metindeki söz sanatlarını tespit eder.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	5
		Ölçme Aracı	0
7	Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder. Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.	Ders Sunusu	3
		Etkinlik	4
		Ölçme Aracı	1
5,6	Yapım ve çekim eklerinin işlevlerini açıklar.	Ders Sunusu	1
		Etkinlik	6
		Ölçme Aracı	0
7	Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.	Ders Sunusu	1
		Etkinlik	3
		Ölçme Aracı	0

8	Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.	Ders Sunusu	3
		Etkinlik	0
		Ölçme Aracı	0
5	Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0
6	Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0

Tablo 3 incelendiğinde 6.sınıf konusu olan "İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımının 5 ders sunusu, 32 etkinlik ve 2 ölçme aracı olmak üzere en fazla içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Bu kazanımla ilgili en fazla içeriğin ise, çalışma kitaplarındakilere benzer nitelik taşıyan ve öğrenilenleri uygulama fırsatı veren etkinliklerle ilgili olduğu görülmektedir. Genel olarak, tüm kazanımlarla ilgili etkinlik türündeki ürünlerin fazla olduğu görülmektedir. Kazanımlara ulaşılma seviyesinin tespit edilmesinde ve sınavlara hazırlanmada önemli rolü olan ölçme araçlarının (test, deneme vb.) çok az olduğu dikkat çekmektedir. Yine kazanımları öğretmek amacıyla içerikte bulunan ders sunularının da tabloda da görüleceği üzere yetersiz sayıda olduğu tespit edilmiştir.

EBA üzerindeki dokümanların ilişkili olduğu söz varlığı kazanımlarına bakıldığında, sözcükte yapı ve sözcük türleri konusunun ağırlıkta olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, programdaki söz varlığı kazanımlarının çoğuna yönelik doküman bulunduğu da belirlenmiştir. Kazanımların sınıflara dağılımı incelendiğinde ise; 5 ve 6. sınıfın ağırlıklı ise se her sınıf seviyesinden dokümanın bilişim ağı üzerinde yer almaktadır.

Bulgulara göre, okuma öğrenme alanına ait 523 dokümanın 349 tanesi söz varlığı ile ilgilidir. Ayrıca dokümanların büyük çoğunluğu dil bilgisi ile ilgili konuları içeren kazanımlara yöneliktir. Dil bilgisi konularına yönelik fazla doküman bulunması, öğrencilerin bu konulardaki eksikliklerini tamamlamalarının ve pekiştirmelerinin hedeflendiğini göstermektedir.

Tablo 4. Söz Varlığına ile ilgili dokümanlar ve izlenme oranları

Söz Varlığı Kazanımları	*Dokümanlar*	*İzlenme*
İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Önadlar (Sıfatlar) Sunusu	1.061
	Sıfatlar Etkinliği	1.325
	Sıfat ve İsim Konulu Testi Ölçme Aracı	612
Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur.	5. Sınıf Eş Anlam Zıt Anlam Sunusu	259
	Türkçe etkinlik	3.273
Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.	Eş Sesli Kelimeler Ölçme Aracı	406
	Atasözleri Sunusu	936

Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.	Atasözü Öyküleri Etkinliği	712
	Deyimler ve Atasözleri Ölçme Aracı	513
Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.	Sözcükte Anlam (Somut-Soyut-Genel-Özel Anlam) Sunusu	1.304
	Bilmeceler Etkinliği	1.168
	Sözcükte Anlam 6. sınıf DPYBS Çıkmış Sorular Testi Ölçme Aracı	392
Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.	Fiilimsiler Sunusu	926
	Fiilimsi Etkinliği	1.784
	Kazanım Testi Ölçme Aracı	1.425
Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.	Fiiller (Eylemler)	492
	6. sınıf Türkçe Sözcük Yapısı	975
Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Zamirler Sunusu	1.038
	Zamirler Etkinliği	897
	Zamirler Ölçme Aracı	2.271
Kökleri ve ekleri ayırt eder.	Sözcükte Yapı Sunusu	591
	İsim Kökü-Fiil Kökü Etkinliği	798
	Türkçe 5. Sınıf Sözcükte Yapı Genel Tekrar Testi Ölçme Aracı	977
İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar.	İsim Tamlamaları Sunusu	2.459
	İsim tamlaması Etkinliği	2.494
	İsim Tamlaması Kavrama testi 1 Ölçme Aracı	869
Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Zarflar Sunusu	354
	Zarflar Etkinliği	784
	7.sınıf Zarflar Testi Ölçme Aracı	1.264
Metindeki anlatım biçimlerini belirler.	Öyküleyici ve Betimleyici Anlatım Sunusu	227
	Anlatım Biçimleri Etkinliği	783
Anlatım bozukluklarını tespit eder.	Anlatım Bozukluğu Sunusu	564
	Anlatım Bozuklukları Etkinliği	346
Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.	Edat ve Bağlaçlar Sunusu	628
	Edat, Bağlaç ve Ünlem Etkinliği	1.277
	Şiir Türleri ve Söz Sanatları Sunusu	499

Metindeki söz sanatlarını tespit eder.	Söz Sanatları Etkinliği	2.716
Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder. Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.	Yapılarına Göre Fiiller Sunusu	1.201
	7. sınıflar Türkçe dersi Fiiller Etkinliği	2.910
	Birleşik Eylem Ölçme Aracı	100
Yapım ve çekim eklerinin işlevlerini açıklar.	Ekler Sunusu	229
	Çekim Ekleri ve Yapım Ekleri Etkinliği	877
Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.	Eylem Fiillerin Anlam Özellikleri Sunusu	318
	Fiillerin Anlam özelliği Etkinliği	674
Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.	Türkçe Çalışma Kâğıdı Etkinliği	1.437
Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder.	Sait Faik ABASIYANIK Etkinliği	24
Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.	Birleşik Kelimeler Etkinliği	239

Söz varlığı kazanımlarına ilişkin ders sunusu, etkinlik ve ölçme araçlarının adı ve izlenme oranları Tablo 4'te görülmektedir. Tablo 4'te görüleceği üzere; "Kelimelerin eş ve zıt anlamlılarını bulur" ve "Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder." kazanımlarıyla ilgili "Türkçe" adlı etkinliğin 3.273 izlenme sayısı ile en fazla izlenen doküman olduğu tespit edilmiştir. Bu dokümanı "İsim ve sıfat tamlamalarının metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımıyla ilişkili "İsim Tamlamaları" sunusu 2.459 izlenme sayısı ile takip etmektedir. Yine "Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımını ölçmek amacıyla modüle yüklenmiş "Zamirler" ölçme aracı da 2.271 ile oranı ile en fazla izlenen dokümanlardandır.

Ders sunusu, etkinlik ve ölçme araçları türünde en çok izlenen dokümanların 5. ve 6.sınıf kazanımları ile ilgili olduğu görülmektedir. Dokümanların içinde de en çok izlenenler, ilişkili olduğu kazanımlardan anlaşılacağı üzere sözcük türleri ve sözcükte anlam konularıdır.

Söz varlığına ilişkin dokümanlar içinde ders sunusu, etkinlik ve ölçme araçlarından 24'kez izlenme ile en az izlenen doküman "Görsellerden ve başlıktan hareketle okuyacağı metnin konusunu tahmin eder." kazanımıyla ilgili "Sait Faik ABASIYANIK " adlı etkinliktir. En az izlenen ders sunusu ise, "Metindeki anlatım biçimlerini belirler." kazanımıyla ilişkili 227 izlenme sayısı ile "Öyküleyici ve Betimleyici Anlatım" sunusudur. En az izlenen (f=100) ölçme aracı ise, "Fiillerin anlam özelliklerini fark eder." kazanımını ölçmek amacıyla hazırlanan "Birleşik Eylem" ölçme aracıdır. Bunun yanında ders sunusu niteliğindeki dokümanlar arasında ders kitabında bulunmayan bilgileri içeren gereksiz içeriklerin bulunduğu da görülmüştür.

Tablo 5. Anlama kazanımlarına göre dokümanların dağılımı

Sınıf	*Anlama*	*Tür*	*f*
5,6,7,8	Metnin içeriğini yorumlar.	Ders Sunusu	12
		Etkinlik	53
		Ölçme Aracı	6
5,6,7,8	Metinle ilgili soruları cevaplar.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	23
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Metin türlerini ayırt eder.	Ders Sunusu	6
		Etkinlik	12
		Ölçme Aracı	1
5,6,7,8	Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	Ders Sunusu	2
		Etkinlik	14
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	Ders Sunusu	5
		Etkinlik	7
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Metindeki hikâye unsurlarını belirler.	Ders Sunusu	2
		Etkinlik	4
		Ölçme Aracı	0
7,8	Metinde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını belirler.	Ders Sunusu	3
		Etkinlik	2
		Ölçme Aracı	0
5	Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri ayırt eder.	Ders Sunusu	1
		Etkinlik	3
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Görsellerle ilgili soruları cevaplar.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	4
		Ölçme Aracı	0
5,6	Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgilere ilişkin soruları cevaplar ve sunulan bilgileri yorumlar.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	3
		Ölçme Aracı	0
6	Şiirin şekil özelliklerini açıklar.	Ders Sunusu	2

		Etkinlik	2
		Ölçme Aracı	0
6	Metnin konusunu belirler. Metnin içeriğine uygun başlık belirler.	Ders Sunusu	1
		Etkinlik	0
		Ölçme Aracı	0
8	Metindeki yardımcı fikirleri belirler.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0

Tablo 5 incelendiğinde en çok içerik bulunan doküman 5, 6,7 ve 8.sınıf düzeylerinde "Metnin içeriğini yorumlar." kazanımı ile ilişkilendirilen ders sunusu olarak 12, etkinlik türünden 53 ve ölçme aracı niteliğinde toplam 6 doküman bulunduğu görülmektedir. Öğrencinin yorum gücünü ve bir metinde verilmek istenenleri ortaya konulmasını sağlamak amacını taşıyan ürünler olduğu tespit edilmiştir. Bilindiği üzere merkezi sınavlarda öğrencilerin yorum gücünü ölçen soruların ağırlıkta olması yönüyle bu kazanımla ilgili dokümanların fazla olduğu tespit edilmiştir.

Diğer dokümanlar incelendiğinde ise; "Metinle ilgili soruları cevaplar.", "Metin türlerini ayırt eder." ve "Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur." kazanımlarla ilişkili sunu, etkinlik ve ölçme aracı türünden dokümanların bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Anlama ile ilgili dokümanlar ve izlenme oranları

Anlama Kazanımları	*Dokümanlar*	*İzlenme*
Metnin içeriğini yorumlar.	Cümlenin İfade Ettiği Anlam Özellikleri Sunusu	699
	Paragrafta Anlam Etkinliği	877
	8. Sınıf Paragraf Testi Ölçme Aracı	313
Metinle ilgili soruları cevaplar.	"HEZARFEN" Kitabı Soruları Ölçme Aracı	57
Metin türlerini ayırt eder.	Edebi Türler Sunusu	542
	Yazı Türleri Etkinliği	811
	8.Sınıf Edebi türler Testi Ölçme Aracı	134
Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	Cümlede Anlam 1(Öznel-Nesnel Anlatım, Amaç-Sonuç, Neden-Sonuç, Koşul cümleleri) Sunusu	511
	Öznel ve Nesnel Yargı Bildiren Cümleler Etkinliği	739
Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	Ana Düşünce - Yardımcı Düşünce Sunusu	683
	Paragrafta Ana Düşünce Etkinliği	537

Metindeki hikâye unsurlarını belirler.	Anlatıcı Türleri Sunusu	207
	Hikâye Haritası Etkinliği	757
Metinde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını belirler.	Düşünceyi Geliştirme Yolları Sunusu	604
	Düşünceyi Geliştirme Yolları Etkinliği	614
Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri ayırt eder.	Sözcükte Anlam (Gerçek-Yan-Mecaz Anlam) Sunusu	824
	Gerçek ve Mecaz Anlam Etkinliği	694
Görsellerle ilgili soruları cevaplar.	Türkçe Dersi Etkinlik Kâğıdı Etkinliği	2.792
Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgilere ilişkin soruları cevaplar ve sunulan bilgileri yorumlar.	5.sınıf Türkçe Grafik Yorumlama Etkinliği	1.685
Şiirin şekil özelliklerini açıklar.	Şiir Bilgisi Sunusu	345
	Şiir Bilgisi Etkinliği	253
Metnin konusunu belirler. Metnin içeriğine uygun başlık belirler.	Parçada Anlam (Konu-Başlık-Anahtar Sözcükler) Sunusu	239
Metindeki yardımcı fikirleri belirler.	Paragrafta Yardımcı Düşünce Etkinliği	423

Anlama kazanımlarına ilişkin dokümanlar tablosunda görüleceği üzere “Görsellerle ilgili soruları cevaplar.” kazanımıyla ilgili olarak “Türkçe Dersi” etkinliği bulunduğu ve 2.792 izlenme frekansı ile en fazla izlenen etkinlik türüdür. “Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri ayırt eder.” kazanımıyla ilişkili “Sözcükte Anlam (Gerçek-Yan-Mecaz Anlam) ” sunusu 824 izlenme sayısı ile diğer sunulardan fazla olduğu görülmektedir. Son olarak da “Metnin içeriğini yorumlar.” kazanımını ölçmek amacıyla bulunan “8. Sınıf Paragraf Testi” ölçme aracı 313 izlenme sayısı ile en fazla izlenen doküman olduğu görülmektedir.

Ders sunusu, etkinlik ve ölçme araçları türünde en çok izlenen doküman türlerine bakıldığında 5, 6, 7 ve 8.sınıf kazanımları içeren dokümanlar olduğu görülmektedir. İncelenen dokümanların bazılarında baskın olan kazanımın yanında birden fazla kazanımı içeren dokümanlar tespit edilmiştir. Bunun yanında ders sunusu ve etkinlik türlerinde öğretim programında bulunmayan bazı kazanımlarla ilgili gereksiz kavramsal bilgiler bulunduğu tespit edilmiştir.

Yazma Alanı ile ilgili Bulgular

EBA içerik modülünde yer alan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili 1.070 dokümanın 225 tanesi yazma öğrenme alanı ile ilgilidir. Bu alanla ilgili kazanım türleri ve frekansları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7. Yazma kazanımlarına göre dokümanların dağılımı

Sınıf	*Yazma Kazanımları*	*Tür*	***f***
5,6,7,8	Yazdıklarını düzenler.	Ders Sunusu	34
		Etkinlik	57
		Ölçme Aracı	2
8	Cümle türlerini tanır.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	28
		Ölçme Aracı	3
5	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	Ders Sunusu	6
		Etkinlik	18
		Ölçme Aracı	1
8	Cümlenin ögelerini ayırt eder.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	21
		Ölçme Aracı	0
7	Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.	Ders Sunusu	4
		Etkinlik	9
		Ölçme Aracı	1
5,6,7,8	Yazma stratejilerini uygular.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	13
		Ölçme Aracı	0
8	Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.	Ders Sunusu	3
		Etkinlik	9
		Ölçme Aracı	1
6	Kısa metinler yazar.	Ders Sunusu	1
		Etkinlik	2
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Hikâye edici metin yazar.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	2
		Ölçme Aracı	0
5,6,7,8	Bilgilendirici metin yazar.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0

5,6,7,8	Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	Ders Sunusu	0
		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0

Tablo 7 incelendiğinde en fazla içerik bulunan doküman 5, 6, 7 ve 8.sınıf düzeylerinde "Yazdıklarını düzenler." kazanımı ile ilişkilendirilen ders sunusu olarak 34, etkinlik türünden 57 ve ölçme aracı niteliğinde toplam 2 doküman olduğu görülmektedir. Bulunan dokümanların içeriğine bakıldığında yazım ve noktalama işaretlerini kazandırmaya yönelik dokümanlar olduğu tespit edilmiştir. Bu kazanımın dışında sınava yönelik "Cümle türlerini tanır." ve "Cümlenin ögelerini ayırt eder." kazanımlarına ilişkin doküman sayısının fazla olduğu görülmektedir. Bu dokümanların da öğrencilerin sınavlara hazırlanmasına yönelik olduğu tablodan anlaşılmaktadır. Ancak öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini ortaya koyacak ürünler yazmasını sağlayacak kazanımlara yönelik doküman sayısı ve türü oldukça azdır.

Tablo 8. Yazma ile ilgili dokümanlar ve izlenme oranları

Yazma Kazanımları	*Dokümanlar*	*İzlenme*
Yazdıklarını düzenler.	Mi ve Ki Bağlacının Yazımı Sunusu	1.188
	Yazım Kuralları Etkinlik	3.791
	Noktalama İşaretleri (Virgül) Ölçme Aracı	129
Cümle türlerini tanır.	Cümle Türleri Sunusu	823
	Cümle Türleri Etkinlik	1.133
	8. Sınıf Türkçe Kazanım Testi Ölçme Aracı	1.091
Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.	Ünsüz Kuralları(ünsüz benzeşmesi ve düşmesi) Sunusu	519
	Ünsüz Yumuşaması ve Ünsüz Sertleşmesi Etkinlik	1.279
	Noktalama İşaretleri (Virgül)	129
Cümlenin ögelerini ayırt eder.	Cümlenin Ögeleri Sunusu	449
	Cümlenin Ögeleri Etkinlik	860
Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.	Ek Fiil Sunusu	1.759
	Ek Fiil Etkinlik	926

	Ek Fiil Ölçme Aracı	1.088
Yazma stratejilerini uygular.	Öykü Tamamlama Etkinliği	2.130
Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.	Fiilde Çatı Sunusu	704
	Fiilde Çatı Etkinliği	1.050
	Fiilde Çatı Testi Ölçme Aracı	333
Kısa metinler yazar.	Dilekçe Sunusu	712
	Mektup Yazma Çalışması Etkinliği	858
Hikâye edici metin yazar.	Olay Çevresinde Oluşan Metinler Etkinliği	157
Bilgilendirici metin yazar.	Paragraf Oluşturma Etkinliği	167
Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.	Destekleyici ve Açıklayıcı İfadeler Etkinliği	81

Yazma öğrenme alanına ilişkin dokümanlar tablosu incelendiğinde "Yazdıklarını düzenler." kazanımıyla alakalı "yazım kuralları" etkinliği olduğu ve 3.791 izlenme frekansı ile en fazla izlenen etkinlik türüdür. "Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır." kazanımıyla ilişkili "ek fiil" sunusu 1.759 izlenme sayısı nedeniyle diğer kazanımlarla ilişkili sunulardan daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Ölçme aracı açısından ise "Cümle türlerini tanır." kazanımını ölçmek amacıyla bulunan "8. Sınıf Türkçe Kazanım Testi" ölçme aracı 1.091 sayısıyla en çok izlenme oranına sahiptir.

Yazma ile ilgili dokümanları arasında ağırlıklı olarak dil bilgisi konularına yönelik dokümanların izlendiği görülmektedir. Bu durumun nedeni ise öğrencilerin gerek sınavlara hazırlık gerekse öğrendikleri dil bilgisi konularını pekiştirme eğiliminde olması olarak görülebilir.

Dinleme/İzleme ile ilgili Dokümanlara İlişkin Bulgular

EBA'da yer alan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili 1.070 dokümanın sadece 1'i dinleme/izleme öğrenme alanı ile ilgilidir. Bu alanla ilgili kazanım türleri ve frekans değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 9. Dinleme/İzleme kazanımlarına göre dokümanların dağılımı

Sınıf	*Dinleme/izleme Kazanımları*	*Tür*	*f*
6		Ders Sunusu	0

Dinlediklerinin/ izlediklerinin içeriğini değerlendirir.		Etkinlik	1
		Ölçme Aracı	0

Tablo 9 incelendiğinde en fazla içerik bulunan doküman 6. sınıf düzeyinde "Dinlediklerinin/ izlediklerinin içeriğini değerlendirir." kazanımı ile ilişkilendirilen ders sunusu olarak 1 etkinlik türü olduğu diğer ders sunusu ve ölçme aracına ilişkin doküman bulunmadığı görülmektedir. 2018 Türkçe öğretim programında ayrı bir öğrenme alanı olarak alınmasına rağmen bu alanla ilgili dokümanların çok az olması dinleme/izleme alanının ihmal edildiğini göstermektedir.

Tablo 10. Dinleme/İzleme ile ilgili dokümanlar ve izlenme oranları

Dinleme/izleme Kazanımları	*Dokümanlar*	*İzlenme Oranı*
Dinlediklerinin/ izlediklerinin içeriğini değerlendirir.	Kuğular Dinleme Metni Etkinliği	754

Dinleme/izleme öğrenme alanına ilişkin dokümanlar tablosu incelendiğinde "Dinlediklerinin/ izlediklerinin içeriğini değerlendirir." kazanımıyla alakalı "Kuğular dinleme" etkinliği olduğu ve 754 izlenme sayısı ile en fazla izlenen etkinlik türüdür.

Diğer Dokümanlara İlişkin Bulgular

EBA'da yer alan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili belli bir öğrenme alanı değil birden fazla öğrenme alanını kapsayan 321 dokümanın bulunduğu tespit edilmiştir. Birden fazla alanı kapsayan dokümanlar Tablo 11'de gösterilmiştir:

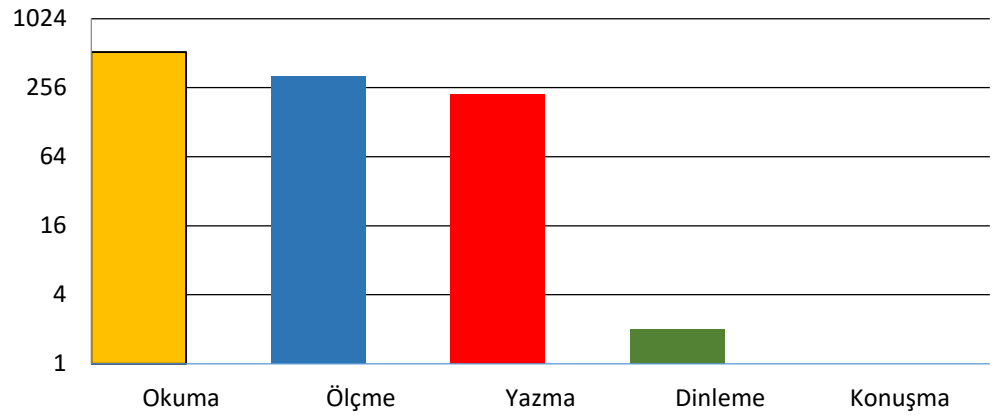
Tablo 11. Diğer dokümanlara ilişkin bulgular

İçerik Türü	*f*
Çoktan Seçmeli Test	119
Yazılı Sınav	202

İçerik modülünde bulunan ölçmeye yönelik bu dokümanlar öğrencilerin gerek okulda yapılan sınavlarda gerekse merkezi sınavlara hazırlıkta kullanılabilecek niteliktedir. Ancak gerek çoktan seçmeli gerekse yazılı sınav niteliğinde olan ürünlerin kalitesi birbirinden farklıdır. Özellikle yazılı sınav türündeki ürünlerin bir kısmı yazılı sınav niteliğinden uzaktır. Bunun yanında yazılı sınavların büyük bir çoğunluğunun içeriğinde boşluk doldurma, test, doğru-yanlış ve kısa cevaplı sorular bulunmaktadır. Bu açıdan ölçme araçlarının çeşitli türde olduğu tespit edilmiştir.

İncelenen çoktan seçmeli test türündeki içeriklerin bazıları genel değerlendirme bazılarının ise belli bir alanı veya birkaç alanı ölçmeyi hedefleyen kazanım değerlendirme testi niteliğindedir. Çoktan seçmeli testlerin büyük çoğunluğu özgün bir şekilde hazırlanmış bir kısmı da yapılan merkezi sınavların içeriğe yüklenmesinden ibaret olduğu diğer bulgulardandır.

EBA üzerindeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili dokümanlar öğrenme alanına göre sınıflandırılmıştır. Dokümanların Türkçe dersi öğrenme alanlarında ilişkin dağılımı Grafik 1'de gösterilmiştir:

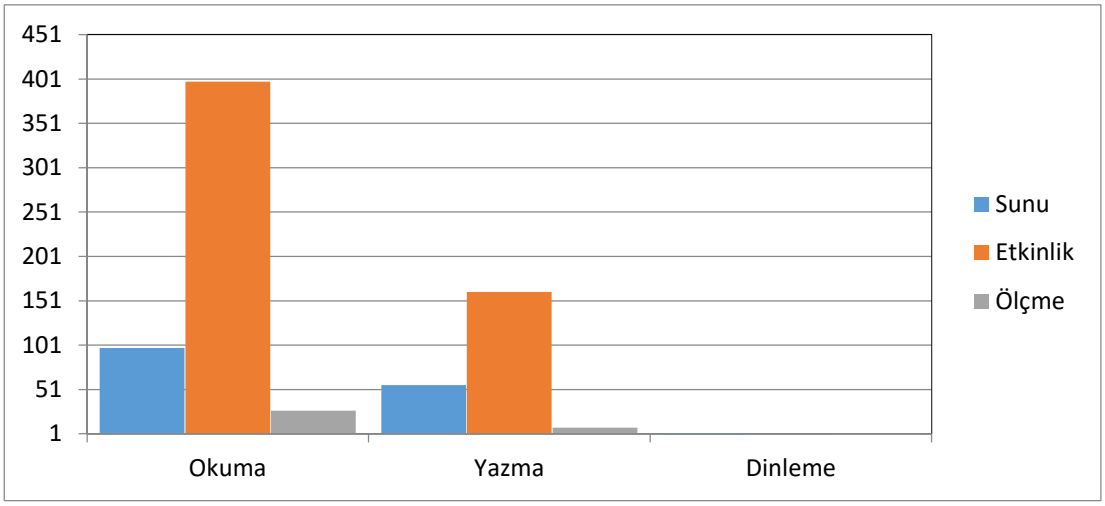
Grafik 1. Dokümanların öğrenme alanlarına göre dağılımı

Grafik 1'de görüldüğü üzere 523 doküman sayısı ile en fazla okuma öğrenme alanı için EBA içerik modülüne yüklenmiş ve kullanıcılarla paylaşılmıştır. İkinci sırada 225 dokümana sahip yazma öğrenme alanı gelmektedir. Üçüncü sırada ise 1 dokümanla dinleme/izleme alanı bulunmaktadır. Bunlara karşın doğrudan konuşma öğrenme alanına yönelik herhangi bir dokümanın olmaması diğer önemli bulgulardandır.

Bunlarla birlikte içerik modülündeki ortaokul Türkçe dersi ile ilgili dokümanların önemli bir kısmının ölçme araçlarından oluştuğu da belirlenmiştir. Dersin belirli dönemine, konusuna veya temasına yönelik kazanımlar açısından öğrencilerin başarısını ölçmeye yönelik 321 test, deneme, yazılı sınav gibi ölçme aracının paylaşıma sunulduğu görülmektedir.

Grafik 1 incelendiğinde genel olarak doküman modülündeki toplam 1.070 içeriğin çoğunluğunun (*f*=748) okuma ve yazma öğrenme alanları etrafında toplandığı rahatlıkla görülebilmektedir. Bunlarında dışında kalan dokümanların 321'i ise test, deneme, yazılı sınav gibi ölçme araçlarından ibarettir. Dinleme/izleme alanına ait sadece 1 dokümanın bulunması ve konuşma alanındaki öğretim çalışmalarına yönelik hiç doküman olmaması içerik miktarları açısından öğrenme alanları arasında dengeli bir dağılımın olmadığına işaret etmektedir.

Öğrenme alanlarına göre doküman türlerinin (sunu, etkinlik ve ölçme) miktarları Grafik 2'de gösterilmiştir:

Grafik 2. Dokümanların içerik türüne göre dağılımı

Grafik 2'ye bakıldığında okuma öğrenme alanına ait 98 sunu, 398 etkinlik ve 27 ölçme aracının EBA içerik modülünde yer aldığı görülmektedir. Yazma öğrenme alanına ilişkin 56 sunu, 161 etkinlik ve 8 de ölçme aracının olduğu belirlenmiştir. Ayrıca dinleme/izleme alanına ait sadece 1 etkinlik türü içerik olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 2 incelendiğinde, en fazla dokümanın etkinlik türünde olduğu, bunu sunu türündeki dokümanların izlediği ve son olarak da ölçme türü ürünlerin modülde yer aldığı söylenebilir.

Sonuç ve Tartışma

Eğitim Bilişim Ağı üzerinde öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşimi artırmak ve öğrenme süreçlerini desteklemek amacıyla basılı veya elektronik ortamlarda oluşturulmuş birbirinden farklı eğitim materyalleri doküman modülünde paylaşılabilmektedir. Temel eğitimden ortaöğretime kadar diğer tüm derslerde olduğu gibi EBA üzerindeki dokümanlar Türkçe derslerinde kullanılmakta ve derslere yönelik materyaller bu sistem üzerinden paylaşılabilmektedir. Bu doğrultuda, EBA içerik modülündeki ortaokul Türkçe dersi ile alakalı dokümanların öğrenme alanlarına göre dağılımı, türleri ve izlenme oranlarının değerlendirildiği çalışmada ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

EBA doküman modülünde bulunan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili 1.070 içeriğin 523'ünün okuma öğrenme alanı ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Diğer öğrenme alanları ile kıyaslandığında en fazla içeriğin bu alanla ilgili olduğu tespit edilmiştir. Bu dokümanların 349'u söz varlığı, 169'u anlama ve 5'i de akıcı okuma ile ilgilidir. Özellikle söz varlığına ilişkin dokümanların içerik ve izlenme oranlarına bakıldığında, dil bilgisi konularının ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin sınav odaklı çalıştıkları için bu dokümanlara yönelmesi ile açıklanabilir. Dil bilgisi kazanımlarıyla ile ilgili bazı dokümanlarda öğretim programında olmayan açıklamalara yer verildiği tespit edilmiştir. Bunun yanında 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında da en fazla kazanım okuma öğrenme alanına aittir. EBA üzerindeki dokümanlarda okuma öğrenme alanının öne çıkmasının programdaki kazanımların desteklenmesi açısından yerinde olduğu söylenebilir. Okuma alanı ile ilgili dokümanların geneli etkinlik / çalışma yaprağıdır. Sunu ve ölçme aracı niteliğindeki doküman miktarının ise daha az olduğu belirlenmiştir. Bununla beraber okuma öğrenme alanı ile ilgili ürünlerin bir kısmı programdaki

kazanımlarla ilişkilendirilememekte bir kısmı ise kazanımı karşılayabilecek nitelik ve kaliteden oldukça uzaktır.

EBA'da bulunan Türkçe dersi ile ilgili dokümanların 225'inin yazma öğrenme alanıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yazma alanına yönelik dokümanların kazanımlara göre dağılımına bakıldığında, dil bilgisi ağırlıklı kazanımların daha fazla olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu durum sınavlara yönelik dokümanların tercih edilme ve izlenilme eğilimi ile açıklanabilir. Programda yazım kuralları ve noktalama işaretleri konusuna yönelik "Yazdıklarını düzenler." kazanımı ile ilgili içerik modülünde oldukça fazla doküman olduğu görülmektedir. Bu kazanımla ilgili bu derece fazla doküman olması da sınavlara hazırlık sürecinde öğrencilerin eksiklik yaşadıkları bir konu olduğunu ve bu konuda eksikliklerini gidermek için bu tür dokümanlara yöneldiklerini göstermektedir. Yaratıcı yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik programda bulunan kazanımlara yönelik dokümanlar oldukça azdır. Bunun yanında bulgulara göre, bu kazanımların izlenilme durumu da oldukça düşüktür. Öğrencilerin öncelikli beklentisinin sınava dönük olması bu dokümanların frekans değerlerinin düşük olmasında belirleyici olmuştur. Nitekim Türkçe dersi öğretim programının asıl amaçlarından biri de öğrencilerin kendini yazılı olarak ifade etmesidir. Ancak doküman modülünde öğrencilerin bu yönünü geliştirecek dokümanların sayısı ve türü yetersizdir. Ayvacı ve arkadaşlarının (2014: 40) çalışmasında, benzer şekilde içeriğin zayıf olmasının hem öğretmenler hem öğrenciler için büyük bir sorun olduğunu ve bu nedenle içeriğin öğretim yöntemlerine uygun çeşitli öğretim materyalleri ile zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

EBA'da yer alan ortaokul Türkçe dersi ile ilgili 2012 yılından 2017 yılına kadar yüklenen 1.070 dokümanın sadece biri dinleme/izleme öğrenme alanı ile ilgilidir. Bu alanla ilgili becerileri geliştirmeye yönelik doküman sayısı ve türü yok denecek kadar azdır. Bu kadar az içeriğin olması bu alanın ihmal edildiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sonucu ortaya çıkaran en büyük etken ise öğrencilerin sınav odaklı çalışmaları ve sınav odaklı dokümanlara yönelmeleri olarak değerlendirilebilir. Zira dinleme becerisinin iletişimdeki önemine karşın ihmal edildiğinde dair alanyazındaki tespitler (Brown, 1954; Burley-Allen, 1995; Doğan, 2011; Melanlıoğlu, 2012; Thompkins ve ark., 1987 gibi) bu bulguyu desteklemektedir. Nitekim okuma öğrenme alanındaki doküman sayısının dinleme/izleme alanından fazla olması bu durumu kanıtlar niteliktedir. Konuyla ilgili çalışma yapan Pamuk ve arkadaşları (2013:1812) EBA'ya yüklenen içeriklerin öğretmen ve öğrencilerin beklentilerini karşılamadığını ifade etmektedirler. Dinleme/izleme alanına ait dokümanlar da gerek öğrenci gerekse öğretmen ihtiyacını karşılar nitelikte değildir. Bu öğrenme alanı için kazanımlar doğrultusunda nitelikli dokümanlar içerik modülüne yüklenmeli ve öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.

Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak EBA içerik modülünde ortaokul Türkçe dersine yönelik herhangi bir dokümanın bulunmaması dikkat çekmektedir. 2012 yılından bu yana hiçbir dokümanın yüklenmemesi konuşma öğrenme alanının göz ardı edildiği sonucunu doğurmaktadır. Nitekim alanyazında EBA ilgili çalışma yapan Tanrıkulu (2017:412) da konuşma becerilerine yönelik içeriklerin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Konuşma öğrenme alanı ile ilgili dokümanın bulunmaması merkezi sınavlarda soru çıkmaması ile derslerdeki etkinliklerin sadece sözlü olarak yürütülmesi ile açıklanabilir. Bununla birlikte, Türkçe öğretim programında çocukların dil becerilerini çok yönlü kazanmasının hedeflendiği bilinmektedir. Ancak sadece sınavlarda soru çıkan kazanımlarla ilgili dokümanların EBA'ya yüklenmesi ve kullanılması ile bu amaca hizmet edilemeyeceği açıktır. Uğurlu ve Gürsoy'un (2018) EBA'ya yönelik tutum ölçeği geliştirme ile ilgili araştırmalarında da, alanyazından hareketle Fatih Projesi ve ürünlerinin öğretmen, içerik ve diğer etkenlerle ilgili eksikliklerden dolayı sahada

beklenen ve istenen etkiyi gösteremeyeceği vurgulanmaktadır. Bu nedenle hem Türkçe hem de diğer derslere dair programda bulunan kazanımlara uygun içeriklerin geliştirilmesi ve bilişim ağına yüklenmesi önem arz etmektedir.

EBA üzerinde öğrencilerin Türkçe dersinin farklı öğrenme alanlarına ait bilgi ve becerilerini ölçmeye yönelik 321 ölçme aracının olduğu tespit edilmiştir. Bu ölçme araçları içinde yazılı sınav, deneme ve testler bulunmaktadır. Yazılı sınavlarda öğrencilerin yazma becerilerini ölçmeye yönelik boşluk doldurma, kısa cevaplı sorular ve doğru-yanlış soruları şeklinde farklı soru tiplerinin kullanılmasının olumlu bir özellik olduğu söylenebilir.

EBA içerik modülündeki Türkçe dersi ile ilgili dokümanların öğrenme alanlarına göre değerlendirildiği bu çalışmada; dokümanların Türkçe dersi öğretim programındaki öğrenme alanlarına dengeli dağılmadığı, yüklenen içeriğin yoğun biçimde sınav odaklı olduğu, benzer türde ve içerikte dokümanların yer aldığı gibi önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Aynı şekilde, Keleş ve Turan (2015) da içeriklerin öğretmen ve öğrencilerin beklentilerini karşılanmadığını ifade etmektedirler. Öğrenci beklentilerine uygun biçimde dokümanların bilişim ağına yüklenmesi ve tür (sunu, etkinlik ve ölçme) yönünden de dengeli bir dağılımın sağlanması gerektiği görülmektedir.

Sonuç olarak, EBA'ya yüklenecek Türkçe dersi ile ilgili dokümanların programa, öğrenme alanlarına, türüne ve öğrenci özelliklerine göre süzgeçten geçirilmesinin önem arz ettiği ve bunun için EBA üzerinde düzenlemelere ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir. Ulaşılan sonuçlardan hareketle; EBA içerik modülü ile ilgili yazılıma yönelik kapsamlı değişikliklerle birlikte eğitim ağına yüklenecek içeriklerin özenle ve ders sürecine uygun biçimde hazırlanması, yüklenme aşamasında EBA editörlerinin ve öğretmenlerin seçici davranmaları önerilebilir.

Kaynakça

Aktay, S. ve Keskin, T. (2016). Eğitim bilişim ağı (EBA) incelemesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi,* 2(3);27-44.

Altın, H.M. ve Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1); 89-105.

Ayvacı, H. Ş. ,Bakırcı, H. ve Başak M.H. (2014). Fatih projesinin uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunların idareciler, öğretmenler ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi,* XI(1); 20-46.

Brown, J. I. (1954). How Teachable is listening?. *Educational Research Bulletin*, 33(4), 85-93.

Burley-Allen, M. (1995). *Listening The forgotten skill*: *A self teaching quide*. New York NY: John Wiley and Sons.

Doğan, Y. (2011). *Dinleme eğitimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık

Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Engin A.O, Tösten R. ve Kaya, M.D.(2010). Bilgisayar destekli eğitim. *Journal of the Institute of Social Sciences,* 5; 69-80.

Ergün, M. (1998). Internet destekli eğitim. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1; 1-10.

Göçer, A.(2007). *Türkçe öğretimi.* Ankara: Öncü Kitap.

Güzeller, C. ve Korkmaz, Ö.(2007). Bilgisayar destekli öğretimde bir ders yazılımı değerlendirmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 15(1);155-168.

İskender, H. (2016). Eğitim Bilişim Ağı'nda bulunan 7. sınıf Türkçe dersi videolarının ilköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programıyla uyumu. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(24*),* 1043-1068.

Kavcar, C., Oğuzkan F. ve Sever S. (2005). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.

Kaysi F., ve Aydin H. (2014). FATİH projesi kapsamında tablet bilgisayar içeriklerinin değerlendirilmesi. *E-International Journal of Educational,* 5;72-85.

Keleş, E. ve Turan, E.(2015). Öğretmenlerin fırsatları arttırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi (Fatih) hakkındaki görüşleri*. Turkish Journal of Education,* 4(2), 17-28.

Kurt, A., Kuzu, A. Dursun, Ö., Güllüpınar, F. ve Gültekin, M. (2013). Fatih projesinin pilot uygulama sürecinin değerlendirilmesi: öğretmen görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2); 1-23*.*

Maden, S. ve Önal, A. (2018). Ortaokul Türkçe dersi içeriklerinin kullanımı üzerine bir araştırma. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 101-121.

Melanlıoğlu, D. (2012). Dinleme becerisine yönelik ölçme değerlendirme çalışmalarında üstbiliş stratejilerinin kullanımı. *Turkish Studies, International Periodical for the Languages. Literature and History of Turkish or Turkic* 7(1); *1583-1595.*

Merriam, S. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. revised and expanded from case study research in education*. USA: JB Printing.

Millî Eğitim Bakanlığı (2017). Eğitimde Fatih projesi hakkında. 19.01.2018 tarihinde http://fatihprojesi.meb.gov.tr/proje-hakkinda/ adresinden alınmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Türkçe dersi öğretim programı* (*ilkokul ve ortaokul 1-8.sınıflar*)*.* Ankara: MEB Yayınları.

Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, H. B., ve Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakış açısıyla tablet pc ve etkileşimli tahta kullanımı: Fatih projesi değerlendirmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3); 1799-1822.

Sever, S.(2006). Türkçe öğretiminin çözülemeyen sorunları. *Varlık*, 1189, s.8-16.

Şahin, A. ve Akçay, A. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies, International Periodical for the Languages. Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), 909-918.

Tanrıkulu, F. (2017). Eba'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3); 395-416*.*

Thompkins, G. E., Friend, M. & Smith, P. L. (1987). Listening strategies for the language arts, language arts ınstruction and the beginning teacher: A practical guide. (ed. by Carl R. Personke-Dale D. Johnson). New Jersey: Englewood Cliffs.

Uğurlu, B. ve Gürsoy, G. (2018). Eğitim bilişim ağı tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama,* 8(2); 35-66.

Varol, N. (1997). *Bilgisayar destekli eğitim*. Türk Cumhuriyetleri ve Asya Pasifik Ülkeler Uluslararası Eğitim Sempozyumu, 24-26 Eylül 1997, Elazığ.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (7. baskı).* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

www.eba.gov.tr/hakkimizda (adresinden 19 Şubat 2018'de alınmıştır.)